

Skjønnhetstyranniet

Unge opplever i dag et konstant og usunt press på kropp og utseende som kan ha alvorlige konsekvenser for deres fysiske og psykiske helse. Skjønnhetstyranniet er en helseutfordring, og det er i størst grad jentene som rammes.

Politiske saker

Vi mener:

- **Det bør komme strengere håndheving av ulovlig markedsføring av kosmetiske injeksjoner.** Det må sikres tydelige retningslinjer for aktører i sosiale medier. Loven er strammet inn, men det er fortsatt lovlig å reklamere for kosmetiske inngrep som for eksempel leppefillere, selv om det er strenge regler for hvilke påstander og virkemidler det er lov å bruke. Forbrukertilsynet skriver at det for eksempel ikke er lov å vise før- og etterbilde, bruke negative kallenavn for naturlige kroppsvariasjoner eller å unnlate å opplyse om mulig risiko ved bruk. Markedsføring skal heller ikke virke støtende, skape fordommer mot normale kroppsvariasjoner eller bidra til kroppspress blant barn og ungdom. Disse reglene blir til stadig brutt, og vi mener regelverket må håndheves enda strengere¹. Regjeringen har satt i verk en gjennomgang av forbrukervernet til barn i digitale medier, hvor de ser på om reglene og håndhevingen kan gjøres enda mer treffsikre. Dette mener vi er positivt.
- **Alle kosmetiske inngrep som gjennomføres skal registreres i et offentlig register.** Under paraplyen kosmetiske inngrep finner vi et stort spekter, fra fillers i leppene, botox og operasjoner som neseplastikk. Snaut en fjerdedel av norske kvinner kunne tenke seg å gjennomføre en kosmetisk operasjon (von Soest et al 2014). Selv om undersøkelser viser at antall kosmetiske inngrep øker, foreligger det ikke noe offentlig register eller tall på hvor mange kosmetiske inngrep som gjennomføres i Norge i privat regi. Dette vitner om en mangel på kontroll over en bransje som er i stadig vekst og som henvender seg til en stadig yngre målgruppe. Det foreligger ikke noen offentlige registre eller tall på hvor mange kosmetiske inngrep som utføres i Norge. Ifølge Norsk Pasientregister og Helsedirektoratet registreres kun inngrep gjort i det offentlige helsevesen. Alle inngrepene som gjøres ved private aktører og skjønnhetssalonger trenger ikke å registreres. Vi mener derfor at alle kosmetiske inngrep som gjennomføres i Norge skal registreres i et offentlig register der personlige data er utelatt. Det medfører en innmeldingsplikt for alle aktører som gjennomfører inngrepene.

¹ <https://www.forbrukertilsynet.no/avdekket-stort-omfang-av-ulovlig-reklame-for-kosmetiske-inngrep>

- **Det må satses på forebyggende arbeid mot kroppspress.** Kroppspress er en av de viktigste utfordringene knyttet til jenter og unge kvinners psykiske helse og livskvalitet. For å bekjempe kroppspress er det nødvendig å gjøre en innsats på mange arenaer, slik som barnehager, skoler, i skolehelsetjenesten, ved helsestasjon for ungdom, samt gjennom involvering av foreldre. Seksualitetsundervisning må styrkes fra barnehage til videregående. Dette er viktig for å normalisere alles forhold til kropp. *Se Politisk budskapsplattform på SRHR.*
- **Vi må ha kunnskap om hvordan porno påvirker unge.** Det må kartlegges hvordan pornografien påvirker barn og unge. Vi må identifisere handlingspunkter og verktøy for hvordan vi kan beskytte barn og unge mot pornografiens negative påvirkning.
- **Det må sikres lavterskel møteplasser og nettverk for forebygging og behandling av spiseforstyrrelser.** Vi er svært bekymret for utvikling innen spiseforstyrrelser. Vi driver forskning på feltet og har samarbeid med Villa sult og Modum bad. Det er store behov for forebygging og å fange rammede før det går for langt. Det er behov for flere lavterskel møteplasser og nettverk. Frivilligheten kan nå målgrupper og kvinner som ikke andre tilbud har mulighet og nå. Våre Kvinnehelsehus kan være en arena, kunnskap, nettverk og samtalegrupper. I tillegg ønsker vi å nevne gravide med spiseforstyrrelser som en gruppe det er viktig å ha fokus på.

Bakgrunn

Skjønnhetspresset har en uheldig innvirkning på kroppsbildet og mange opplever å være misfornøyd med den kroppen de har. Dette kan ha alvorlige konsekvenser for deres fysiske og psykiske helse. Skjønnhetstyranniet representerer en viktig utfordring knyttet til jenter og kvinners helse og livskvalitet i dag. Press, ungdomsorganisasjonen til Redd barna, har undersøkt kroppspress blant 2000 ungdommer i 2018, og fant at 68 prosent av jentene og 52 prosent av guttene ønsket å endre på eget utseende. 43 prosent sier de kjenner på kroppspress i hverdagen.

For mange barn og unge i dag er porno deres første møte med sex, og dit de vender seg for seksualundervisning. Sanitetskvinnene er bekymret for hvordan porno påvirker barn og unges seksualitet og intime relasjoner. En studie av tenåringer i fem europeiske land viser en klar sammenheng mellom gutters bruk av porno og sexistiske holdninger til kvinner. Forskerne fant også sammenheng mellom bruk av porno og erfaring med seksuell tvang og misbruk en utvikling også politiet er bekymret for. Gjennom den største pornosiden vet vi at det konsumeres cirka 4,6 milliarder timer porno hvert eneste år. Og Norge er ett av landene som ser mest på porno. Det er som vi vet heller ingen garanti for at det som konsumeres er faktiske overgrep. Vi er nødt til å ta den pornokritiske samtalen både som enkeltmennesker og som samfunn. Vi skylder unge jenter og kvinner at samfunnet ikke aksepterer at kroppen dere er laget for å være et objekt for andres behov.

Vi har tidligere arbeidet på feltet. Våren 2018 fremmet flere lokale sanitetsforeninger et forslag om forbud mot retusjert reklame i sine kommunestyre. I mange kommuner har Sanitetskvinnene fått gjennomslag for forslaget, og flere andre lokalforeninger har løftet dette i kommunestyrene. Kravet vårt har vært å forby eller merke retusjert reklame. I 2015 lanserte vi underskriftskampanjen «Lei av å bli lurt» med et politisk krav om merking av

retusjert reklame. Over 26 000 skrev under på kampanjen og alle underskriftene ble overlevert helseminister Bent Høie.

Vi voksne er de viktigste rollemodellene for våre barn og unge. Når mor eller far klager over utseendet sitt, lærer vi barna å kritisere seg selv. Med dagens fokus på kropp og utseende trenger barn trygge voksne som hjelper de til å takle skjønnhetstyranniet. Over hele landet arrangerte lokale sanitetsforeninger åpne møter om skjønnhetstyranniet med foredrag av fagfolk og gode råd til foreldre som rollemodeller. Rådene ble også spredt gjennom kampanjer i sosiale medier. Målet var å styrke foreldre og foresatte slik at de blir mer bevisste på at de er viktige rollemodeller, og gi råd som gjør at vi voksne kan forebygge kroppspress hos våre barn og unge. Med #Jeglikerdeg utfordret vi alle til å si noe pent om en venn som ikke handler om utseendet og viser at alle kan gå foran som gode rollemodeller.

Våre aktiviteter på feltet (også tidligere aktiviteter):

- *Spør først*
- *Ja-betyr-ja*
- *Sisterhood*
- *Motherhood*
- *N.K.S. Kvinnehelsehus*

Strategiske dokumenter, rapporter og lovverk

- *Press Redd barna*
- *Prosjekt Perfekt*
- *Forbrukertilsynet*
- *Helsetilsynet*
- *Bruk av porno blant barn og unge*

Dette dokumentet revideres årlig. Sist revidert 28.08.23.